

Butlletí Mientras Tanto, 145. Abril 2016

Per una Iniciativa Legislativa Popular per demanar el tancament ordenat i urgent de les centrals atòmiques a Espanya.

En memòria de Berta Càceres (4 de març de 1973 - 3 de març de 2016), assassinada per la seva defensa del medi ambient enfront de la insaciable cobdícia de les grans empreses energètiques i el govern còmplice. Només se la podia protegir atorgant-li uns premis internacionals que no van servir per salvar la vida a 4 activistes del seu grup assassinats abans que ella, ni a ella mateixa.

El 11 de març, amb motiu dels cinc anys de catàstrofe continuada al Japó, van aparèixer alguns comentaris crítics amb l'energia atòmica en diversos mitjans d'informació. El tòpic del declivi de l'energia nuclear, que portarà de forma natural a l'apagada dels reactors es va revifar per un dia. Però una cosa són comentaris d'un dia (o de dos, si considerem que a l'abril es recordarà que Belarus i Ucraïna porten trenta anys patint sota Txernòbil), i una altra molt diferent la dura realitat dels 363 dies restants.

Aquesta dura realitat ofereix evidències palpables de la triple complicitat entre la indústria atòmica i els seus seguidors, els governs de torn, i l'anomenat organisme regulador (el Consell de Seguretat Nuclear, o CSN) per a que les centrals puguin allargar el seu funcionament a seixanta anys. Les conseqüències ambientals i socials d'aquest funcionament no són una cosa que preocupi especialment a les tres parts esmentades.

La dura realitat és que **entre el proper any 2020 i el 2021, sis dels set reactors atòmics que operen a Espanya (Almaraz 1, Almaraz 2, Vandellòs 2, Cofrents, Ascó 1 i Ascó 2) hauran d'obtenir l'autorització del govern per deu anys més, el que significarà, si l'aconsegueixen, que funcionaran entre 42 i 49 anys, segons casos.**

I això si no s'estableix un nou calendari de revisió a partir de la petició d'Endesa i Iberdrola que el permís per Garoña sigui de 17 anys, el que és més que probable. Si aquest precedent de 17 anys (o per què no 20?) per a Garoña es generalitza ens trobarem amb unes autoritzacions que podrien arribar fins al 2037 o el 2038. I convé no oblidar que Iberdrola i Endesa són propietàries, al 100% o majoritàries, dels set reactors atòmics en funcionament.

En la dura realitat quotidiana, tenim també que quatre partits polítics han esmentat en les seves promeses electorals, en termes bastant vagues, la necessitat de limitar el funcionament atòmic (Podem, Esquerra Unida, PSOE i Ciutadans). I que sabem que una cosa és el que els partits diuen abans d'arribar al govern, una altra la que diuen quan acaben d'arribar al govern, i una tercera cosa, molt diferent, el que fan quan estan governant. Podem remetre'ns com a exemple a Garoña, al que va dir el president Zapatero, a la promesa de tancar el 2009, i al que va passar al seu govern.

La mateixa dura realitat que demostra que la indústria nuclear i els seus partidaris abandonaran la política de passar desapercebuts, i gaudir del silenci informatiu sobre les seves activitats, i organitzaran una campanya mediàtica (i de mobilitzacions) per defensar els seus interessos en quant s'intenti passar del simple discurs crític contra les centrals a les actuacions legislatives. Ho van fer entre 2006 i 2009 per Garoña, i ho faran cada vegada que se sentin amenaçats.

Doncs creure que n'hi ha prou un acord de govern, d'un o de diversos partits, per no renovar el permís de funcionament de sis dels set reactors atòmics que tenim a Espanya entre 2020 i 2021, és una cosa pitjor que tenir fe, és una irresponsabilitat. I a diferència de la fe, que és una cosa personal, la irresponsabilitat té conseqüències socials i ecològiques.

Limitar-se a enunciar un discurs que demani el tancament de les centrals atòmiques és limitar-se a marcar perfil polític; pot servir per obtenir alguns vots o algunes afiliacions, però a efectes d'avançar realment cap a un calendari de tancament seva eficàcia és menys que nul·la. Cal un

moviment social que reivindiqui el tancament urgent i ordenat de tots els reactors que funcionen a Espanya perquè els que manen s'ho prenguin seriosament.

I perquè es doni un moviment social es necessiten 4 coses: una base ciutadana de suport, unes organitzacions cíviques disposades a dinamitzar-lo, uns partits polítics disposats a implicar-se, i un recurs legal que permeti concretar la reivindicació, difondre-la, i fer-la arribar als destinataris. Analitzem cada un d'aquests quatre factors.

- La base social de suport existeix. Des que el 2011 es va fer l'última enquesta del Centre d'Investigacions Sociològiques sobre l'energia atòmica (que va mostrar un 60% de rebuig) no s'ha tornat a fer una altra, el que ja de per si és significatiu. Tan sols s'han publicat enquestes poc fiables d'organismes com el Fòrum Atòmic Espanyol; enquestes realitzades per consultores privades, que no feien públiques les dades de base i formulaven preguntes a gust del client.
- En una època marcada per la catàstrofe de Fukushima, la consigna imposada per la indústria és de silenci nuclear. I és també la prova que el rebuig a l'energia atòmica té un arrelament social transversal. La consigna de silenci canviaria si es detectés una opinió pública favorable, com va passar entre 2001 i 2011 amb l'anomenat renaixement nuclear.
- Hi ha organitzacions cíviques contràries a l'energia atòmica amb recursos i estructura per dinamitzar aquest moviment social. Les organitzacions ecologistes més consolidades són d'àmbit estatal, i poden actuar com a punt de trobada i coordinació de moltes persones que donarien suport aquest moviment amb el seu treball voluntari. Aquestes organitzacions tenen a més una responsabilitat: que el rebuig passiu a l'energia atòmica detectat en part important de la societat es tradueixi en mobilització activa. Impedir que una barbaritat ecològica i social com són els 60 anys de funcionament atòmic es porti a la pràctica és un imperatiu ètic.
- I hi ha quatre partits polítics que s'han manifestat crítics amb l'energia atòmica i estan recolzats per milions de votants. Un moviment social que reivindiqui un calendari de tancament ordenat i urgent ajudaria, i molt, al fet que la vaguetat actual del discurs polític sobre l'energia atòmica es plasmés en una proposta concreta, generant, a més, un debat polític.

Però no n'hi ha prou amb impulsar qualsevol tipus de moviment social. El destinatari d'aquest moviment ha de ser el poder legislatiu; s'ha de recolzar en un missatge nítid, en els avantatges ambientals i socials que comportaria el tancament nuclear; s'ha de formular una demanda concreta que denunciï la veritable faceta política de l'aparent rutina tècnica de renovació dels permisos de funcionament, que és l'amenaça més immediata que tenim i, sobretot, ha de buscar diàleg, implicació i complicitats entre representants polítics, ONG, moviments socials i tots els sectors que donin suport al calendari ordenat i urgent de tancament de les centrals atòmiques.

L'àmbit legal de decisió en el cas de les centrals atòmiques és l'Estat. Per això, el recurs més eficaç i directe per incidir és desplegar una Iniciativa Legislativa Popular (ILP), que, forçosament, ha de ser d'àmbit estatal que és on hi ha les competències.

Ja entre 1990 i 1991 es va realitzar una ILP estatal sobre energia nuclear. Va fracassar en aconseguir les 500.000 signatures necessàries (per un escàs marge d'unes 40.000) perquè l'esclat de la primera guerra de l'Iraq (el 16 de gener de 1991) va portar a moltes de les persones que donaven suport a la campanya de la ILP a abandonar-la per atendre la urgència que implicava aturar la guerra per salvar les vides dels civils afectats. La situació actual és totalment diferent.

Es pot argumentar que una ILP no ofereix garanties de compliment, que el text presentat (si s'aconsegueixen les signatures) pot ser modificat a criteri dels partits polítics amb representació parlamentària. I és veritat. Ho demostren els casos de les ILP presentades a Catalunya sobre residus i organismes modificats genèticament, que tenien un suport social molt superior al nombre de signatures necessari per a tramitar-les i que van ser completament alterades en el tràmit parlamentari.

Però el valor d'una ILP no rau només en la seva eficàcia legislativa, sinó en el seu potencial de mobilització social.

Perquè, entre altres coses, una ILP suposa un considerable suport ciutadà a l'activitat d'unes ONG ecologistes i uns partits que en la qüestió atòmica es veuran obligats a dialogar amb un poder molt superior: les empreses elèctriques, recolzades pels corresponents bancs, un part important dels mitjans informatius, part de les forces polítiques, i la llarga nòmina de persones a sou de la indústria nuclear. Per tot això, al marge de les dificultats i limitacions que una ILP comporta, la seva realització atorga un plus social de legitimitat a l'hora de tractar amb els que manen. Una ILP és la forma més eficaç de trencar el pacte de silenci atòmic dels 363 dies de cada any.

El 2020, dins d'escassament tres anys, afrontarem una decisió política que suposarà un mínim de 10 anys més de contaminació radioactiva, impactes sobre el medi ambient i la salut de les persones, i amenaça continuada d'un accident irreversible. Tot això justifica àmpliament abandonar les pautes de resposta habituals.

I és que el temps corre ja en contra nostre.

NOTES

Les / els lectors / lectores que necessitin justificació de les afirmacions d'aquest article amb dades i xifres poden obtenir-los en les anàlisis desenvolupats en <http://www.sirenovablesnuclearno.org/nuclear/nuclearcatalunya/nucleararticles.html> .

Sobre les limitacions de la ILP és interessant l'article: <http://www.publico.es/espana/ilp-pasado-filtro-mas-30.html> .